

Újabb vietnami jegyzetek

Az elmúlt évben a vietnami könyvtárakról már jelent meg beszámoló e hasábkon (Rózsa György: Vietnami jegyzetek. 1980/7. sz.). Abban szó esett az általános tapasztalatokról, és rövid ismertetés látott napvilágot az északi országrész nagyobb tudományos könyvtáiról is. A vietnami Társadalomtudományi Bizottság meghívására újabb látogatásra került sor. Ezt az utat még konkrétabbá tette a MISZON (a szocialista tudományos akadémiák nemzetközi társadalomtudományi információs rendszere) rendszertanácsának 1980 júniusában Berlinben megtartott V. ülészakán hozott döntése, amely a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárát kérte fel arra, hogy összehangolja a szocialista országok akadémiái által a MISZON keretében Vietnammal adandó *információs segítségnyújtást*. A mostani látogatáson, amelyben alkalmával a *déli országrész* meglátogatására is sor került, részt vett *Rejtő István*, az Akadémiai Könyvtár igazgatóhelyettese is.

A Vietnami Akadémia információs szolgálatának tervezése

Tizenöt napot töltöttünk Vietnamban. Megbeszélésekkel kezdtük a munkát; a Társadalomtudományi Információs Intézet vezetőinek, továbbá az intézmény beszerzési, információs és technikai szolgálati ügyeivel foglalkozó vezetőinek részvételével megtárgyaltuk az intézet helyzetét, főleg pedig a technikai felszerelés (sokszorosítás, mikrofilm-műhely) gépi és működtetési kérdéseit. E kérdéskörnél már figyelembe vettük a megalakulás előtt álló Vietnami Tudományos Akadémia információs szolgálatának kiépítését. A tanácskozások keretében a magyar küldöttség részéről Rózsa György mintegy 40 hallgató előtt konzultációs előadásban ismertette a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárát, információs tevékenységét és nemzetközi munkásságát (UNESCO, MISZON stb.). A magyar könyvtár- és információügyről az előző látogatás következményeként vietnami nyelven már jelent meg egy cikk.

Elsőbbséget élvező kérdésnek tekintvén vázoltuk a *képzés* formájára vonatkozó elképzelésünket (az erről szóló francia nyelvű dokumentumot át is adtuk). Olyan képzési formát tartunk célravezetőnek és hatékonynak, amelyet Vietnam területén szerveznének, a vietnami fél által kiválasztott 30–40 főnyi, megfelelő előképzettséggel (ezen nem szükségképpen könyvtárosi képzettség értendő) és nyelvtudással rendelkező hallgatóság számára, a témakör jellegének megfelelően 2–3 hónapos tanfolyam-sorozat keretében (2–6 hetes speciális kurzusokon) a MISZON-tagországok és esetleg UNESCO-szakértők bevonásával (elképzelhető, hogy mindkettő küld szakembereket). A képzést tankönyvtárra alapoznák, tanfolyamonként 6–8 szakterületi előadó bevonásával. Javasoltuk: illetékes szerveikkel tisztázzák információs szempontból az ENSZ-„családdal”, elsősorban az UNESCO-val való kapcsolat kiépítésének kérdését és az e szervek által nyújtható anyagi és szellemi segítségnyújtás lehetőségeit.

Ugyancsak kiemelten kell kezelni a *dokumentum-bázis* kérdését. Igen súlyos szállítási nehézségek jelentkeznek a szocialista országokból Vietnamba irányított dokumentumokkal (könyvek, folyóiratok, mikroformák) kapcsolatban is: túlságosan hosszú és bizonytalan a küldött dokumentumok megérkezési ideje, és nagy hiányokkal kapják kézhez a küldeményeket. A Szovjetunióból érkező dokumentumok esetében ezek a gondok kisebb mértékben jelentkeznek. Kifejtettük, hogyan lehetne segíteni a nem kívánatos helyzetet, legalábbis a legfontosabb dokumentumok tekintetében.

A déli országrészben

Vietnami programunk az ország déli részében folytatódott. A Társadalomtudományi Információs Intézet igazgatóhelyettesének és a Társadalomtudományi Bizott-

ság külügyi munkatársának kíséretében, továbbá a magyar nagykövetség hozzánk csatlakozott kulturális attaséjával Ho Si Minh városba repültünk. Itt *Phan Gia Ben* történész, a Társadalomtudományi Bizottsághoz tartozó Ho Si Minh városi Társadalomtudományi Intézet igazgatóhelyettese és az intézményhez tartozó könyvtár igazgatója szervezte programunkat. Megismertük az intézmény munkáját (egy-egy osztályának feladatai megfelelnek az MTA társadalomtudományi intézeteinek), a könyvtár helyzetét, amelynek a szocialista országokból származó dokumentumellátása még a hanoi könyvtárénál is gyengébb. Meglátogattuk a volt Dél-Vietnami Nemzeti Könyvtárat, amely jelenleg városi tudományos és közművelődési könyvtár. A volt nemzeti könyvtár az 1970-es évek elején új, modern, könyvtári célra készült épületet kapott. A létesítmény egy tizenegy szintes raktárból és a hozzá csatlakozó kétemeletes épületből áll. Ez utóbbiban foglalnak helyet a szakosított olvasótermek (folyóirat-olvasó, könyvolvasó, a kutatók számára létesített olvasó összesen mintegy 450—500 hellyel), a könyvtári feldolgozási munkahelyek, a fotólaboratórium, a technikai részleg és az igazgatás.

Két napot töltöttünk a Ho Si Minh várostól körülbelül 300 kilométerre, északkeletre fekvő Dalat városkában, amely egy 1500 méter magas fennsíkon terül el. Itt meglátogattunk egy minta (járási) közművelődési könyvtárat, amely erősen korlátozottan tudományos könyvtári igényeket is kielégít. A könyvtár példás rendjével és felsőfokú végzettségű alkalmazottainak magas százalékarányával tűnt ki. Meglátogattuk továbbá a város szélén levő volt katolikus egyetemet is, amely most van átalakulóban a környék nemzetiségi oktatási igényeit kielégítő tanárképző főiskolává. (Vietnamnak ezen a részén él az ország több mint 40 nemzetisége közül 30 — ez indokolja az oktatási személyzet helyi képzését.) Dalatból visszatérve rövid látogatást tettünk a Sárga-tenger partján elterülő Vung Tauban.

Ho Si Minh városi tartózkodásunk során fogadott bennünket *Tuan* professzor, a Társadalomtudományi Bizottság elnöke, aki egyetértett fejlesztési és képzési elgondolásainkkal. Itt-tartózkodásunk zárómozzanataként az intézet mintegy 35—40 tagja és más meghívottak előtt Rózsa György konzultációs előadást tartott az MTA felépítéséről, a könyvtár tevékenységéről és információs feladatairól.

A tervezés egyes kérdései

Hanoiba visszatérve tovább folytatódtak a megbeszélések. A vietnami intézet vezetőit — kérésükre — tájékoztattuk az UNESCO-val való együttműködés lehetséges formáiról és módozatairól. A vietnamiak egyéb ENSZ-intézmények iránt is érdeklődtek, annál is inkább, mivel a Vietnami Tudományos Akadémia említett megalakulása a közeljövőben várható, és ekkor a Társadalomtudományi Információs Intézet

és a Tudományos és Műszaki Központ könyvtárának egyesítésével feladataik túlmutatnak a társadalomtudományi információra.

E megnövekedett feladatokra is gondolva folytatódott az eszmecsere vietnami partnereink kívánságára a nemzetközi szervezetek, különösen pedig az UNESCO-tól megszerezhető technikai segítségnyújtás lehetőségeiről. Vietnami kollégáinkkal közösen *kerettervezetet* készítettünk a szükségletekről.

Az elkészített tervezetben mindenekelőtt a *kulturális értékek* megmentése, konzerválása szerepel. Így egyebek között meg kell menteni a csaknem 1400 polcfolyóméternyi kínai és régi vietnami írásjelű kéziratokat, amelyek a X. századtól tartalmazták Vietnam történelmi dokumentumait. Ide tartozik az intézet fotógyűjteménye is mintegy 500 ezer üvegnegatív felvétellel, amelyet több évtizeden keresztül készítettek a szakkutatók. Ezeknek mintegy 50 százaléka már sérült vagy nehezen használható. Mentési-konzerválási munkát igényel az intézet félmillió bibliográfiai egységet számláló modern könyv- és folyóirat-állománya is. Mindehhez olyan *technikai bázisra* van szükség, amely az észak-vietnami éghajlati körülményeket figyelembe véve felépítendő 400—500 négyzetméter alapterületű szolgáltató épületben lehetővé teszi majd a kéziratok, a régi és ritka könyvek fényképezését 35 mm-es filmtekercsre. Ehhez csatlakozni kell a megfelelő nagyságú olvasókészülék-park, amelynek révén a központi és az ország különböző pontjain levő kutatóintézeti könyvtárak a mikrofilm-másolatokat használhatják. Mindezekhez megfelelő pótalkatrész-ellátásnak és szerviznek is kell tartoznia, mivel nélkülük idővel a legjobb felszerelések is működésképtelenné válnak. Későbbi fejlesztésként jöhet szóba a mikrofilmlap-fellevőkészülék és a hozzá tartozó gépsor beállítása. A *korszerű információellátás* szerves része a jól kiválasztott elektrosztatikus gyorsmásoló berendezés működtetése és az elsősorban ofszet eljáráson alapuló sokszorosító berendezés felállítása. Külön szakértői vizsgálatot igényel a vietnami éghajlati körülmények figyelembevétele, illetőleg a konzerválási eljárások meghatározása. A képzésről mint elsőbbséget élvező tényezőről már az előbbiekben szöveltünk, így került bele a tervezetbe is. A helyi képzés kiegészítésére egy-egy kiemelten kezelt területen — például az informatikában, az irányítás-tervezésben vagy a dokumentum-konzerválásban — *ösztöndíjas utak* szervezése is kívánatos. Ezek közül elsősorban a tervezést-szervezést javasoltuk.

A tervezet kiegészítéseként a vietnami intézet igazgatója, *Vo Hong Cuong*, mint a MISZON rendszertanácsának vietnami tagja, átadta a MISZON-tól kért *képzési és technikai segítségnyújtás* módozatáról szóló emlékeztetőt, amelyet a tervek szerint az 1981 júniusában Prágában tartandó VI. rendszertanácsi ülésen Rózsa György, a téma koordinátora terjeszt majd elő a szükségesnek vélt módosításokkal. A megbeszélések végén, kérésünkre, a vietnamiak egy elemző listát is átadtak a szocialista országokból a vietnami Társadalomtudományi Információs Intézetbe beérkezett könyv- és folyóirat-küldeményekről, valamint a folyóirat-évfolyamok hiányairól. Ez utóbbi listát a vietnami tapasztalatainkat összegező irattal még a rendszertanácsi ülés előtt eljuttatjuk az érintett MISZON-tagokhoz.

Rejtő István—Rózsa György

Lapozgató

● A **MARKETING — PIACKUTATÁS**, az Országos Piackutató Intézet folyóirata 1980/4-es számában közli az *Egy külkereskedelmi szolgáltató vállalat szakirodalmi tájékoztató rendszerének megszervezése* című cikket, amelyben *dr. Hoznek Jánosné* osztályvezető mutatja be munkahelyének, a Hungexpo Információs Központjának a kiállítások szervezését megalapozó, a piaci lehetőségek feltárását és az üzletkötéseket elősegítő tevékenységét.

● A **NÉPSZABADSÁG** 1981. március 29-i, vasárnapi számában *Mindig a javítanivaló izgat* címmel közli *Tripolszky László* beszélgetését *Vályi Gábor*-ral, az Országgyűlési Könyvtár igazgatójával, az Országos Könyvtárügyi Tanács elnökével. Az interjúban nemcsak az Országgyűlési Könyvtárról esik szó, hanem a könyvtárügyet általánosan foglalkoztató gondokról és könyvtárpolitikai tendenciákról is.